

Yayın Etiği

ESBA-Dergisi'nde uygulanan yayın süreçleri, bilginin tarafsız ve saygın bir Şekilde geliŐimine ve dağıtımına temel teŐkil etmektedir. Bu doğrultuda uygulanan süreçler, yazarların ve yazarları destekleyen kurumların çalıŐmalarının kalitesine doğrudan yansımaktadır. Hakemli araŐtırmalar bilimsel yöntemi somutlaŐtıran ve destekleyen çalıŐmalardır. Bu noktada sürecin bütün paydaŐlarının (yazarlar, okuyucular, araŐtırmacılar, yayıncılar, hakemler ve editörler) etik ilkelere yönelik standartlara uyması önem taŐımaktadır. ESBA Dergisi yayın etiği kapsamında tüm paydaŐların aşağıdaki etik sorumlulukları taŐımalarını beklenmektedir.

AŐađıda yer alan etik sorumluluklar Committee on Publication Ethics (COPE) tarafından belirtilen etik kurallara ve sorumluluklara uygun olarak hazırlanmıŐtır. ESBA Dergisi editörlerinin, hakemlerinin ve yazarlarının aŐađıda yer alan etik kurallara uygun Şekilde hareket etmeleri beklenmektedir.

1. Hakemlere Yönelik Etik Sorumluluklar

Hakem kurulu yılda en az bir defa gözden geçirilir ve düzenli olarak güncellenir. Yayınlanmak üzere dergiye gönderilen makaleler amaç, kapsam, yöntem ve yazım ilkeleri açısından editörlük sürecinden geçirilir. Bu süreç sonunda yayımlanabilecek durumda olan yazılar 2 farklı hakeme gönderilir. Bu bağlamda ESBA Dergisi hakemlerinin aşağıdaki etik sorumluluklara sahip olmaları beklenmektedir:

- Değerlendirmeler tarafsız olmalıdır.
- Hakemlik yapanlar mutlaka görüŐ bildirdikleri konunun uzmanı olmalılar, konuyla ilgili yeterli bilgiye sahip değillerse hakemlik teklifini geri çevirmelidirler.
- Hakemler araŐtırmayla veya yazarlarla çıkar çatışması içerisinde olmamalıdır.
- Gizlilik ilkesi gereği hakemler inceledikleri çalıŐmaları değerlendirme sürecinden sonra imha etmelidirler.
- Hakemler değerlendirmeleri nesnel bir Şekilde sadece çalışmanın içeriği ile ilgili olarak yapmalıdırlar. Milliyet, cinsiyet, din inançlar, siyasal görüŐler ve ticari kaygıların değerlendirmeye etki etmesine izin vermemelidirler.
- Eğitici ve öğretici olma sorumluluklarının bir gereği olarak, hakemler yazarlara yol göstermeli, kırıncı ve onur zedeleyici yorumlardan, yazarın/yazarların yetersizlikleri ile ilgili ifadelerden kaçınmalıdırlar.
- Değerlendirmeyi kabul ettikleri çalışmanın hakemliğini zamanında ve yukarıdaki etik sorumluluklar çerçevesinde gerçekleŐtirmelidirler.

2. Yazarlara Yönelik Etik Sorumluluklar

- Yayınlanmak amacıyla gönderilen makaleler bilimsel yayın etiğine (intihal, sahtecilik, çarpıtma, mükerrer yayın, dilimleme, haksız yazarlık, destekleyen kuruluŐu belirtmemek vb.) aykırı olmamalıdır.
- Yazarlar gönderdikleri çalışmaların araştırma süreçlerini etik kurallara ve ilgili mevzuata uygun olarak yürütmüŐ olmalıdırlar. Makaleler belirtilen çalışma alanlarına uygun ve özgün çalışmalar olmalıdır.
- Yazarlar etik kurul kararı gerektiren araŐtırmalar yapmıŐlarsa, etik kurul kararı bilgilerini (kurul adı, tarihi, numarası vd.) makalede belirtmelidirler.
- Makalenin araştırma sürecinde başka çalıŐmalardan doğrudan alıntı yapılmıŐsa yazarlara atıf verilmelidir.

- Kaynakça eksiksiz olmalı ve alıntı yapılan kaynaklar mutlaka belirtilmelidir.

2. 1. Uygunluk ve Güvenilirlik

- Yazar gerekli durumlarda uygun veri analizi yöntemlerini kullanmalı ve gerekirse uzman tavsiyesi almalıdır.
- Çok yazarlı çalışmalarda yazarlar yayınlarının içeriği ile ilgili ortak sorumluluk almalıdırlar. Yazarlar, yöntem ve bulguların doğru bir şekilde raporlandığından emin olmak için yayınlarını her aşamada kontrol etmelidirler.

2. 2. Dürüstlük

- Dergiye gönderilen makaleler başka bir yerde yayımlanmamış veya yayımlanmak üzere gönderilmemiş olmalıdır.
- Yazar kullandığı araştırma yöntemlerini tanımlamalı, bulgularını açık ve net bir şekilde sunmalıdır.

2. 3. Özgünlük

- Yazar eserin özgün olduğunu ve herhangi bir dilde, başka bir yerde yayımlanmadığını taahhüt etmelidir.
- Eğer araştırma bulguları daha önce yayımlanmışsa ya da başka bir yere yayımlanmak üzere gönderilmişse makale gönderim sürecinde editör konuyla ilgili olarak bilgilendirilmelidir.
- Tek bir araştırma projesinden kaynaklanan çoklu yayınlar açıkça belirtilmeli ve birincil yayına atıfta bulunulmalıdır.

2. 4. Şeffaflık

- Yazardan değerlendirme süreçleri çerçevesinde makalesine ilişkin ham veri talep edilebilir, böyle bir durumda yazar beklenen veri ve bilgileri editör kurulu ve hakem kuruluna sunmaya hazır olmalıdır.
- Yazar kullanılan verilerin kullanım haklarına, araştırma/analiz ile ilgili gerekli izinlere sahip olduğunu veya katılımcılara yönelik izinleri aldığını gösteren belgeye sahip olmalıdır.
- Yazar, çalışmada ortaya konulan bulguların başkaları tarafından doğrulanabilmesi için yöntemlerini açık ve net bir şekilde tanımlamalıdır.

2. 5. Sorumluluk

- Yazar çalışmasını aynı anda birden fazla derginin başvuru sürecinde bulunduramaz. Her bir başvuru, önceki başvurunun tamamlanmasını mütakiben başlatılmalıdır.
- Yazarın yayımlanmış çalışmasıyla ilgili bir yanlış ya da hatayı fark etmesi durumunda, dergi editörünü bilgilendirme, düzeltme veya geri çekme işlemlerinde editörle iş birliği yapma yükümlülüğü bulunmaktadır.

2. 6. Çok Yazarlı Çalışmalar

- Çok yazarlı çalışmalarda tüm yazarlar listelenmeli, makale gönderimi sırasında telif hakkı devir formuna işlenmelidir.
- Makale değerlendirme süreçlerinin yürütülmesi sırasında yazarlar arasından sorumlu bir yazar seçilmeli, editör ile iletişimi sorumlu yazar yürütmelidir.

- Değerlendirme süreci başlamış bir makalenin yazar sorumluluklarının değiştirilmesi (yazar adı ekleme, yazar sırasını değiştirme, yazar adı çıkartma gibi) teklif edilemez.
- Makalede yapılan değişiklik ve düzenlemeler tüm yazarlara iletilmelidir. Bu işlem “Sorumlu Yazar” tarafından yapılmalıdır.
- Çok yazarlı çalışmalarda, yazarların araştırmanın ve raporlamanın bütünlüğü konusunda ortak sorumluluk almaları beklenir. Bununla birlikte, eğer yazarlar araştırmanın sadece belirli aşamaları ve raporları için sorumluluk alıyorsa, bu durumun makalede belirtilmesi gerekir.

2. 7. Hakem süreci ve Telif Hakkı Devir Formu

- Hakem süreciyle ilgili ayrıntılı bilgi Yazım Kuralları sayfasında "Hakemlik ve Değerlendirme Süreci" başlığı altında verilmektedir. Yazarlar makale gönderirken bu kuralları kabul etmiş sayılırlar.
- Yazar bu süreçte iş birliği yapmalı, hakemlerin ve editörlerin taleplerine zamanında ve doğru cevap vermelidir.
- Yazar, değerlendirme sürecinde çalışmasını geri çekmek istediği takdirde editöre bilgi vermelidir.

2.8. İnsanları veya Hayvanları İçeren Araştırmaların Raporlanması

- Araştırma başlamadan önce uygun onay veya lisanslar alınmalı ve raporda detaylar verilmelidir. (Örneğin, Kurumsal İnceleme Kurulu ve Araştırma Etik Kurulu onayları vb.)
- Editörler tarafından talep edilmesi halinde, yazarlar rapor edilen araştırma için uygunluk onayı aldığını gösteren kanıtlar sunmalıdır. (Örneğin alınan onayların kopyaları, lisanslar, katılımcı onay formları vb.)
- Yazar, araştırma sırasında toplanan kişisel verileri, bireyin (veya temsilcisinin) izni olmadan yayımlamamalı veya paylaşmamalıdır.
- Yazar, konunun anlaşılmasına katkıda bulunabilecek tüm araştırma sonuçlarını yayımlamalıdır.

3. Editörlere Yönelik Etik Sorumluluklar

3. 1. Dergi İçeriği İçin Sorumluluk

Editör dergide yayımlanan her makaleden sorumludur. Yayımladığı materyalin kalitesini sağlamak durumundadır. Bu kapsamda editör;

- Yalnızca akademik olarak karar verir ve verilen bu kararlar ile ilgili tam sorumluluk alır.
- Çalışmaların adil ve tarafsız bir şekilde değerlendirilebilmesi amacıyla düşünce özgürlüğü ilkesine uygun hareket etmeye özen gösterir.
- Değerlendirme süreçlerini fikri mülkiyet haklarına ve etik standartlara uygun olarak yürütür.
- Okuyucuların ve yazarların bilgi ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik çaba sarf eder, sürekli olarak derginin gelişimini sağlamaya çalışır.
- Yazarların ve hakemlerin gizliliklerini korur, hakemlik sürecini de buna uygun olarak yönetir.

- Derginin imajının geliştirilmesi konusunda; yazar, okuyucu ve hakem kurulu üyelerinin görüşlerini dikkate alır.
- Hakemlik ve yayıncılıkla ilgili araştırmaları takip eder, yeni bilgiler ışığında derginin durumunu gözden geçirir.

3. 2. Okuyucu İle İlişkiler

- Editörler, yayımlanan çalışmaların özgün olmasına dikkat ederler, çalışmaların okuyucu, araştırmacı ve uygulama yapan kişilere bilimsel katkı sağlamasına özen gösterirler.
- Editörler tüm paydaşlardan gelen geri bildirimleri dikkate alırlar, açıklayıcı ve bilgilendirici geri dönüşler sağlamak için çaba sarf ederler.

3. 3. Yazarlar İle İlişkiler

- Editörler, tüm çalışmaların uygun nitelikli hakemler tarafından incelenmesi konusunda özen gösterirler.
- Değerlendirme süreçlerine dair yazarlara yönelik ayrıntılı bilgi, ESBA Dergisi'nin çevrim içi sayfasında yer alan Yazım Kurallarında verilmektedir.
- Değerlendirme sürecine dair yaşanabilecek aksaklıkların önüne geçebilmek için editör, yazar ile sürekli iletişim halinde bulunur.

3. 4. Hakemler İle İlişkiler

- Hakem atamalarında, yazarlar ve hakemler arasında çıkar çatışması olup olmadığı editörler tarafından gözetilir.
- Değerlendirme işlemi, çifte körleme yöntemiyle yürütüldüğü için hakemlerin kimlik bilgileri gizli tutulur.
- Hakemler çalışmayı değerlendirirken tarafsız, bilimsel ve nesnel bir dil kullanılması konusunda teşvik edilirler.
- Hakem havuzunun farklı disiplinlerden oluşması ve sürekli olarak güncellenmesi için gerekli çalışmalar yapılır.
- Nezaketsiz ve bilimsel olmayan değerlendirmeler engellenir ya da sansürlenir.

3. 5. Hakemlik ve Değerlendirme Süreci

- Editörler; derginin "Yazım Kurallarında" yer alan "Hakemlik ve Değerlendirme Süreci" politikalarını uygulamakla yükümlüdürler. Bu bağlamda editörler her çalışmanın adil, tarafsız ve zamanında değerlendirmesini sağlarlar.
- Hakemler hazırladıkları raporlarda, çalışmanın yayımlanması veya yayımlanmaması hakkında kesin bir kanaat bildirebilirler. Fakat Editör/Editör Kurulu çalışmayı değerlendiren hakemlerin benzer veya karşıt görüşleri üzerinden bir karar verebilir.
- Editör/Editör Kurulu bu hususta kabul veya ret veren hakemlerin sayısına değil, hakemlerin veya yazarların gerekçelerinin güçlülüğüne bakar. Editör/Editör Kurulu, değerlendirme soruları evet veya hayır şeklinde cevaplandırılmış raporlardan ziyade güçlü, gerekçeler sunulmuş raporları dikkate alır.
- Hakemler bir çalışma yayımlandıktan sonra kendi görüşlerinin çalışmada tamamen yansıtılmadığını görebilir. Diğer hakemlerin farklı görüşlere sahip olmaları nedeniyle editör veya Editör Kurulu bu görüşleri dikkate almış olabilir. Bu durumda çalışmayı

değerlendiren hakemin talebi doğrultusunda diğer hakemlerin görüşleri Editör Kurulu'nun uygun görmesi halinde kendisine gönderilebilir.

Hakemlerin önerilerine göre editör veya Editör Kurulu aşağıdaki yollardan birini izleyebilir:

- Çalışmayı yayımlayabilir.
- Çalışmayı kısmi veya önemli düzeltmelerden sonra yayımlayabilir.
- Yazardan/yazarlardan hakem görüşlerine uygun olarak çalışmasını düzeltmesini isteyip yeni bir değerlendirme süreci başlatabilir.
- Çalışmayı reddedebilir.

3. 6. Editör Kurulu Üyeleri

- Derginin gelişmesine katkıda bulunacak, uygun nitelikli Editör Kurulu üyelerinin belirlenmesi için özen gösterirler.
- Editör Kurulu üyeleri düzenli bir şekilde gözden geçirilir.
- Editör, kurul üyelerinden, derginin yönetimi ile ilgili fikirler alır, dergi politikalarındaki değişiklikleri bildirir ve gelecek için plan yapmak üzere, onlara düzenli bir şekilde (örneğin yılda bir kez) danışır.

3. 7. Kişisel Verilerin Korunması

Editörler; kişisel veri içeren çalışmalarda söz konusu bireylerin açık rızası olmadığı sürece çalışmayı reddederler. Ayrıca editörler; yazarların, hakemlerin ve okuyucuların bireysel verilerini korumakla yükümlüdürler.

3. 8. Etik Kurul, İnsan ve Hayvan Hakları

Editörler; değerlendirilen çalışmalarda insan ve hayvan haklarının korunmasını sağlamaya özen gösterirler. Çalışmalarda kullanılan deneklere ilişkin etik kurul onayı, deneysel araştırmalara ilişkin izinlerin olmadığı durumlarda çalışmayı reddetmekle sorumludurlar.

3. 9. Fikri Mülkiyet Haklarının Korunması

Editörler, yayımlanan tüm makalelerin fikri mülkiyet haklarını korumakla, olası ihlallerde derginin ve yazar(lar)ın haklarını savunmakla yükümlüdürler.

3. 10. Yapıcılık ve Tartışmaya Açıklık

Editörler, dergide yayımlanan eserlere ilişkin eleştirileri dikkate alırlar ve bu eleştirilere yönelik yapıcı bir tutum sergilemeye çaba gösterirler.

3. 11. Şikâyetler

Editörler; yazarlar, hakemler veya okuyuculardan gelen şikâyetleri dikkatlice inceleyerek açıklayıcı cevaplar vermeye çalışırlar.

4. Yayıncının Etik Sorumlulukları

ESBA Dergisi;

- Herhangi bir şekilde yazarlardan ücret talep etmez.
- Yayımlanmış her makalenin mülkiyet ve telif hakkını koruyarak her kopyanın kaydını saklamaya özen gösterir.

